

Бившият капитан на националния отбор по волейбол Димо Тонев стана 13-тият почетен гражданин на Пазарджик.

ФОТО:

Георги БИЗЕВ

VELSP

ВИЗИТКА

Димо Тонев е роден на 2 юли 1965 г. във Велинград. Започва с волейбола в спортното училище в Пазарджик. Отбива казармата в ЦСКА (1982-84 г.), а от 1983 до 1989 г. играе в Левски. Първият му чуждестранен отбор е италианският Петрарка Падуа (1989-90) при сегашния селекционер на България Силвано Пранди. Следват Сислей Тревизо (1990-92), Прато (1992-93), Катания (1993-94), гръцките Олимпиакос (1994-95) и Панатинайкос (1995-96), турският Галатасарай (1996-97). Завършва кариерата си в Панатинайкос (1997-98).

Шестнадесет години Тонев е в мъжкия национален отбор. Участва в две олимпиади (Сеул '88 6-о място, Атланта '96 7-мо), пет световни и осем европейски първенства. Има бронзови медали от световното във Франция '86 и европейското в Германия '83. Шампион с Левски. Има две титли на Италия и финал на купата на CEV със Сислей Тревизо, титла на Гърция с Панатинайкос.

- Играли сте в ЦСКА, после в Левски. Как се случи?

- Аз бях юноша на Пазарджик и в ЦСКА ме взеха, когато отидох войник. В отбора играеха 7 офицери - Стоян Гунчев, Петко Петков, Стефан Соколов, Стефан Петров, Иван Николов, Милчо Натов, а аз бях войник. Убивах ги на тренировки, но на мачовете пускаха тях. Ако влезе войникът да играе, офицерът трябва да си ходи. Тогава бяхме много силно младо поколение с Пламен Христов, Милчо Миланов, Петьо Драгиев и биехме редовно офицерите, които не се напъваха много на тренировка. Прецених, че ако не играя, няма как да се развивам. Само с тренировка не става. Затова отидох в Левски. Условието бяха почти същите - офицерски чин, жилище, малко по-висока заплата. Колективът беше по-добър. Още на първата година в Левски станахме шампиони.

- Публиката не реагираше ли по-остро, защото сте преминали от ЦСКА в Левски?

- Не. Във волейбола няма скрито-покрито. Всички знаят защо един играч отива в даден отбор. Пък и в ония години не можеха да скандират "Президента да си ходи", защото той е сложен там отгоре. Преимуществото на Левски беше, че по-лесно се излизаше в чужбина.

- Трудно ли ви пунаха в чуждестранен отбор?

- Откупих се от Левски. Имаше ограничение да не се пускат в чужбина волейболисти под 28 г. Аз бях първият, който излезе на 25. Питам шефовете колко пари искат, ако излезе някое предложение. Казаха ми: "Ако някой даде 150 000 долара за тебе, пускаме те". Първият отбор, от който се обадиха, беше френски. Но италианците се усетиха навреме. Дойде Силвано Пранди и ме взе в Петрарка Падова. С него започнах да уча отначало защита, блок. Направих много силен сезон в Италия, а на световното в Рио 1990 г. взех индивидуален приз за най-добър блокировач.

- От Пранди ли научи най-много?

- От всеки треньор съм взел по нещо. Като състезател винаги съм усещал дали треньорът ми издиша - ако те пресили на тренировка или не те тренира достатъчно. При нас имаше дисбаланс, защото в Италия работехме с много добри треньори, а някои от националните ни треньори не знаеха за какво става въпрос. В Италия ни правеха детайлен видеоразбор на всеки мач, а тук ни казваха само "Трябва да бием, айде, давай!"

Волейболът е занаят, а занаятът се краде. Само елементарните неща се учат - поемане отгоре, отдолу. А за да станеш голям играч, има тънкости, които трябва сам да видиш и "откраднеш" от някой около тебе. Имах късмета, че много млад ме взеха в националния отбор. Васил Симов, лека му пръст, започна да ме вика още през 1982 г. В началото ходех само по лагери, без да играя в мачове, но имах огромна полза да бъда до волейболисти като Митко Тодоров, Иван Николов, Петко Петков, Димитър Златанов. Достатъчно беше да ги гледам как правят нещата и да ги правя като тях. Ако си умен да откраднеш нещо от старите играчи, тогава ставаш. Само с талант и физика не става.

Изкачвахме на бегом писта "Снежанка"

в Пампорово. Не си ли сред първите, значи не ти е мястото в националния. Четирима човека, Милчо Натов, Валери Миланов, Петьо Драгиев и аз, по-късно и Пламен Христов, се борехме за 1-2 места. Тия тренировки вече ги няма. Сега се тренират други неща. Волейболът се промени заради системата рали-пойнт. Мачовете станаха по-кратки и няма нужда от голяма издръжливост. Волейболът обедня откъм тактика и атрактивност, красота, но пък стана по-комерсиален. Разбираемо е - спорт без пари не се прави.

- От състезател имате способности за лидер. На кого от вашия род сте се метнали?

- Моите вуйчовци, родителите ми са били лидери, будни хора. Баща ми е бил комсомолски секретар, профпредседател на работното си място. Единият ми вуйчо Иван Михов е професор, бивш декан на Лесотехническия университет. Другият ми

вуйчо Калофер Михов беше първи секретар на партията в Пазарджик. И аз винаги съм гледал да бъда първи. Като ме взеха в младежкия национален отбор, бях капитан на отбора, в Левски също, после в мъжкия национален отбор. В чуждестранните си отбори пак съм бил лидер.

- От кой чужд отбор сте останали с най-добри впечатления?

- Може би в първия, Падуа, бях най-добре и после в Сислей Тревизо, където собственици са фамилия Бенетон. Най-старият брат Лучано Бенетон, сенатор в италианския парламент, наскоро идва в България. Най-много със спорта се занимаваше по-малкият брат Джилберто Бенетон. Фамилията не е спонсор, а собственик на няколко отбора - волейбол, баскетбол, ръग्би и Формула 1. Построиха спортен център с четири зали, с хотелска част за младите играчи, с ресторант, зала за видео и помещения за администрацията. Случваше се Джилберто

Бенетон да те спре на улицата

да слезе от колата, да те пита как си, имаш ли нужда от нещо, семейството ти как е. Разбира се, навсякъде съм се чувствал добре. Но в последните години "изядох и големи дървета", не можах да си взема полагащите се пари в Прато и в Катания. В Гърция и Турция съм си взел парите, но в Италия не можах да си ги взема. В Прато хванаха президента на клуба да дава подкупи на държавни служители. Фабриката му фалира и на опашка за пари се наредиха всички - банките, работниците... За нас, спортистите, нищо не остана. Няма спортист, който да си е взел всичко. Гледаш да вземеш каквото можеш. Ако се проточат дела с години, парите ще отидат за адвокати.

- Защо не се захванахте с треньорство?

- В този период във волейбола нямаше пари и започнах бизнес. Направих инвестиция в Боровец, построих хотел "Свети Георги". После изградих и вилно селище. Почнах бизнес и в строителството, имам готова сграда в София. С волейбол се занимавам косвено. Напоследък помагам на женския национален отбор, който идва при мен на лагери. Тая хубава зала в Самоков трябва да се използва. Направихме квалификационен турнир за европейско първенство. Доскоро в хотела ми беше младежкият национален отбор, който също се готви за европейско. Създавам им добри условия, транспорт до залата. Успях да намеря и два спонсора за женския отбор - KFC и минералната вода "Велинград". Макар и да не става дума за огромни цифри, пак е нещо в тая криза. Не съм менажер, но се опитвам да помогна на волейболисти - и мъже, и жени, да си намерят отбори в чужбина. Обаждат ми се от гръцки и италиански отбори, когато искат да купуват наши играчи.

- И ЦСКА отсядат във вашия хотел и дори празнуваха излизането от групите на шампионската лига.

- ЦСКА дойдоха при мене, защото в София няма подходяща зала. Предполагам, че и следващия сезон ще играят в Самоков мачовете от евротурнирите. Аз посрещам основно техните съперници. Докарвам съдиите и супервайзера, давам им обяд, организирам им туристическа разходка. Да видят, че и в България се работи сериозно, че ЦСКА е голям отбор. Някои хора даже ме питат:

От Левски ли си или от ЦСКА?

Отговарям им: "Аз съм българин. ЦСКА представя страната на европейски турнири. Затова им помагам."

- Насочихте ли своите деца към волейбола?

- Дъщеря ми Лиа е вече на 21 г. и учи в университет. Тя тръгна с баскетбол в Пловдив. Но спортът трябва да ти идва отвътре. Не се получи. Синът ми Георги е малък. През август ще стане на 6 г. Гледам, че върви пъргав, подвижен, жилав. Затова го водя често в залата. Когато дъщеря ми беше малка, бях постоянно по лагери и състезания и нямах възможност да й обърна голямо внимание. А на малкия - мога. Той вече научи какво трябва и какво не трябва да прави на мач, след като по време на европейската квалификация с Гърция влезе на игрището. Супервайзерът се хвана за главата.

Димо Тонев заедно със сина си Георги и съпругата си

ФОТО:

Георги БИЗЕВ

VELSP

- Как поддържате форма?

- Ако се пусна пет пъти на ски в Боровец, това е. Иначе бачкам по двора - кося тревата, поливам градината. Движа се.

- Не ви ли липсва адреналинът от мачовете?

- Не ми липсва. 20 години волейбол, и то на професионално ниво, ми стигат. Ходя в залата, когато Драган Нешич е там. Той често ме вика да му помагам. Ники Желязков също. Една вечер с него до 2,30 часа през нощта обсъждахме схеми на игра. Ако се захвана с волейбол, трябва да оставя всичко друго. А нямам хора, на които да си оставя бизнеса. В България трудно се намира човек, който да вземе присърце чужда работа, въпреки подходящото възнаграждение. Ще се намерят желаещи само да експлоатират,

да лапат, да гепят. Ако оставиш фирмата на някой, ще я окраде като за световно и ще я фалира. Не контролирам ли сам нещата, не правя нищо. Но ще видим, има време. Не съм толкова престарял да се захвана пак с волейбол.

- Как се пребори с българския манталитет в обслужването?

Бях първият, който инвестира в Боровец

и направи нещо ново. Обиколил съм целия свят и знам как трябва да се обслужва един турист. Същото съм изисквал и от моя персонал, обучавал съм го. Имах ресторант в София 8 години, който работеше супер. Даже и сега ми се обаждат да ме питат кога ще го отворя пак. Оставих ресторанта на псевдобизнесмени, които го затвориха. Хотелиерство и ресторантьорство са много тежки бизнеси. В тях трябва 100% да контролираш нещата, да знаеш всяко нещо. Защото на персонала не му пука. Той гледа да си вземе заплатката, бакшиша и да си отиде на почивка. В бизнеса не е като в спорта. В спорта мислиш само за себе си - да станеш, да закусиш, да отидеш на тренировка и т.н. Започнеш ли да мислиш само за още един човек, който ти е работник, а може да са 10-20-50 души, тогава става страшно. През всичките години на социализма българинът беше свикнал някой друг да мисли вместо него. А сега искаме отведнъж да се пречупи и да стане отговорен, работлив, отзивчив, предприемчив. Това се гради с времето. Не може да стане чудо - хоп, идва демокрацията и ние ставаме като немците, французите и италианците.

До първия почетен гражданин и настоящ кмет на Велинград - Иван Лебанов (в средата) и обла

ФОТО:

Георги БИЗЕВ

VELSP

Некадърните и големите треньори

Имаме изключително талантиливи играчи и никакви треньори. Тези, които са останали у нас, изобщо не са подготвени. Донякъде са ограничени в материалната база, финансово. Но пък има неща, които зависят от тях - да се обучават, да ходят на семинари, да се интересуват. Но те не го правят. И затова нивото на българския шампионат е много ниско. Всичко е до човека. Радостин Стойчев е на другия полюс, пример за изключително амбициозен, дисциплиниран човек, който си върши професионално работата като треньор по волейбол. Той не беше супериграч, но пък компенсираше с амбиция, хвърляне, скачане, тичане. Някои се раждат с талант, други с по-скромни качества. Аз също не съм бил надарен със суперкачества. Радо си създаде контакти, докато беше във Франция. Защото това е много важно. Започна да се учи. Отиде в Русия като помощник на Владимир Алекно. Така вдъхна доверие на хора, които му подадоха ръка и казаха "ти си нашият човек". В Тренто Стойчев събра много добър екип. Познавам много добре всички в щаба на Радо, защото ходя редовно при него. Последния път имаше мач във Верона. Спах в хотела им, вечеряхме заедно. Ако Радо стане треньор на българския национален отбор и бъде поставен при условията на Силвано Пранди, ще постигне същото, че и повече. В момента за Пранди не съществува "няма": иска лагер - прави се лагер, иска мачове в Аржентина - получава, иска еди-какво си възстановяване - получава, иска 10 играчи да се готвят, докато го няма - правят го. Федерацията плаща всичко. След като Радо бие Пранди в Италия, значи е по-добър от него.

[МАРА КАЛЧЕВА, в. СТАНДАРТ](#)